

ادبیات جدید دولت آمریکا

گفتمان با جهان اسلام (بررسی موردی: سفر ترکیه)

سخنرانی‌های رئیس‌جمهور آمریکا طی چند ماه گذشته نشان می‌دهد تیم مشاوران او با بکارگیری ادبیات سیاسی هدفدار در پی فرهنگ‌سازی و شکل‌دهی گفتمانی جدید با مردم و رهبران دنیا می‌باشند. در این ادبیات، اهداف منافع ملی و سیاست خارجی آمریکا در قالب قدرت هوشمند و دیپلماسی نرم تعقیب می‌گردند.

بخشی از این حرکت دقیق و برنامه‌ریزی شده، افکار عمومی جهان اسلام را با بکارگیری ادبیاتی ارزشی و اخلاقی به طور خاص مورد هدف قرار داده است. سخنان او با توجه به موج تبلیغاتی ایجاد شده، در همین راستا قابل تحلیل می‌باشد. او با در اولین سخنرانی خود در سمت رئیس‌جمهور آمریکا نیز گفتمانی مشابه را بکار گرفت و گفت: آمریکا در برابر دنیای اسلام یک راه جدید را بر اساس منافع و احترام مشترک خواهد پیمود. نظیر این سخنان در سفر وزیر خارجه آمریکا به اندونزی نیز تکرار گردید.

گفت: تلاش‌های جدید آمریکا برای نزدیکی با دنیای اسلام بخشی از تعهدات سیاست خارجی دولت وی می‌باشد که بر اساس احترام متقابل و رویکرد مشترک در برابر چالش‌های بین‌المللی بنا شده است.

سخنان او با توجه به پارلمان ترکیه و اعلام اینکه آمریکا هرگز با اسلام در جنگ نیست، به عنوان نقطه شروع یک تغییر مهم در نگرش و رفتار آمریکا در برابر جهان اسلام پوشش رسانه‌ای وسیعی داده شد. او با تأکید بر ضرورت مشارکت آمریکا با جهان اسلام در جلوگیری از عقاید افراطی افزود: رابطه آمریکا با جهان اسلام بر پایه مخالفت با القاعده بنا نشده و نخواهد شد. فراتر از آن، ما به دنبال تعامل گسترده بر اساس منافع و

او با توجه به عنوان اولین گام در شروع گفتمان جدید با جهان اسلام انتخاب نمود و همچنان که اشاره شد خانم کلینتون نیز اندونزی، بزرگترین کشور مسلمان و برادر بزرگتر منطقه جنوب شرقی آسیا را برای این منظور برگزید. وزیر امور خارجه آمریکا در سفر به اندونزی از این کشور به عنوان الگوی موفق همزیستی اسلام، دموکراسی و میان‌روی نام برد و گفت: اندونزی به عنوان پر جمعیت ترین کشور مسلمان جهان نقش مهمی را در پیشبرد اهداف و سرنوشت مشترک دو کشور به عهده داشته و برقراری مشارکتی فراگیر با اندونزی، گامی حیاتی در جهت تحقق تعهدات آمریکا خواهد بود. او با توجه به ترکیه الگوی دموکراسی و سکولاریسم آن کشور را ستود و

احترام متقابل هستیم. ما به دقت گوش خواهیم داد، از سوء برداشت‌ها عبور می‌کنیم و زمینه‌های مشترک را دنبال خواهیم نمود. ما احترام خواهیم گذاشت حتی در صورتی که اختلاف نظر داشته باشیم. از دین اسلام که طی قرن‌ها در تکوین بهتر جهان، از جمله کشور من، مشارکت زیادی داشته است عمیقاً تقدیر می‌کنیم. ایالات متحده با حضور مسلمانان آمریکایی غنا یافته است. مسلمانان در بسیاری از خانواده‌های آمریکایی حضور دارند یا اینکه آمریکایی‌ها در کشوری با اکثریت مسلمان زندگی کرده‌اند. من این را می‌دانم، چرا که خودم نیز یکی از آنان هستم.

اوباما هنگام دیدار با دانشجویان در شهر استانبول نیز مطالبی را در خصوص اسلام مطرح نمود که پوشش تبلیغاتی گسترده‌ای یافت. رئیس‌جمهوری آمریکا با اشاره به اینکه متعهد به بازسازی روابط میان کشورش با جهان اسلام است گفت: ارتباط بهتر میان مردم می‌تواند به این بی‌اعتمادی پایان دهد و آمریکایی‌ها و مسلمانان دیگر نمی‌توانند بر روی تفاوت‌هایشان متمرکز شوند. رئیس‌جمهور آمریکا در استانبول با رهبران مسلمان، مسیحی و یهودی ترکیه دیدار کرد و برای نشان دادن توجه خود به اسلام، از مساجد بزرگ استانبول دیدار نمود.

ملاحظات

۱. اعلام رسمی تغییر نگرش آمریکا نسبت به اسلام و از این طریق شروع گفت‌وگو با مسلمانان به ویژه مردم خاورمیانه، شاید مهم‌ترین هدف سفر اوباما به ترکیه بوده است. وی قبلاً اعلام کرده بود از پایتخت یکی از کشورهای مسلمان با جهان اسلام سخن خواهد گفت. اوباما قرار است در آینده در مصر نیز یک سخنرانی مشابه داشته باشد. لازم به ذکر است جستجوی کلمه اوباما و اسلام در جستجوگر گوگل بیش از ۲۴ میلیون خروجی

بدست داد که حاکی از شروع موفق اوباما در جلب توجه افکار عمومی جهان می‌باشد.

۲. الگو سازی در گفت‌وگو با دنیای اسلام یک هدف دیگر اوباما در این سفر بود. وی علاوه بر اینکه تلاش نمود چهره‌ای مسالمت‌جو از آمریکا به جهان اسلام نشان دهد، بخش مهمی از سخنرانی خود در پارلمان ترکیه را به تعریف و تمجید از دموکراسی موجود در این کشور اختصاص داد و از آتاتورک به عنوان پایه گذار دموکراسی غیردینی ترکیه تعریف و تمجید نمود.

۳. نوع ادبیات بکار گرفته شده در سخنرانی‌های اوباما در ترکیه حاکی از این است که موضوع دموکراسی (با دیدگاه آمریکایی) و پیشبرد آن در خاورمیانه و جهان اسلام همچنان در دستور کار دولت‌مردان آمریکا می‌باشد، هرچند قالب این ادبیات با دوران بوش (خاورمیانه بزرگ) متفاوت می‌باشد. در تعامل جدید آمریکا با دنیای اسلام، الگوهای مثل اسلام ترکیه و اندونزی نقشی مهم را ایفا خواهند نمود و از این جهت ترکیه یک انتخاب حساب شده بوده است.

اوباما در نشست سران اتحادیه اروپا نیز گفت: عضویت ترکیه در اتحادیه، علایم مهمی را به جهان اسلام ارسال می‌کند و آمریکا و اروپا باید به مسلمانان به عنوان دوست، همسایه و شریکی برای مبارزه با بی‌عدالتی، خشونت و تعصبات بنگرند.

۴. مخالفت برخی کشورهای اروپایی با الحاق ترکیه به اتحادیه اروپا از طرف برخی ناظران به جدا بودن راه دولت اوباما و اروپا در چگونگی تعامل با کشورهای اسلامی تفسیر گردید. کشورهایی چون فرانسه از گسترش اسلام به اروپا بسیار بیمناک می‌باشند و در همین زمینه سارکوزی واکنش تندی در برابر اظهارات اوباما نشان داد.

درعین حال تعظیم او با نام دیدار با پادشاه عربستان در لندن، در جهت اهداف او با زمینه تبلیغی مناسبی را فراهم نمود، هر چند انتقاد شدید گروه‌های راست مذهبی در آمریکا را نیز به دنبال داشت.

حسین زنجانی

اداره اول آمریکای شمالی و مرکزی

وزارت امور خارجه

۵. برخی رسانه‌ها از نقش ترکیه به عنوان پل ارتباطی بین ناتو و کشورهای اسلامی نیز نام بردند. در همین زمینه فیگارو مخالفت اولیه ترکیه با گزینه سران ناتو برای دبیرکلی این سازمان و نهایتاً پذیرش وی (با پادرمیانی او با نام او) را تلاش برای نزدیک کردن ناتو به دنیای اسلام تعبیر نمود.

۶. سخنان او با نام او در مورد اسلام با استقبال برخی مجامع عربی و واکنش احتیاط‌آمیز برخی دیگر مواجه گردید.